

A photograph of several wind turbines silhouetted against a sunset sky with soft, golden light and scattered clouds. The turbines are positioned across the horizon, with some in the foreground and others further back. The overall mood is serene and natural.

KS Seminar Kommunesektoren og Vindkraftutbygging

Hvorfor er vindkraft så konfliktfylt?

- Utfordringer for fremtidens politikkutvikling

Et perspektiv fra WINDPLAN: Challenges and opportunities for public participation in wind power planning

22.08.2019

Mikaela Vasstrøm – PhD, Associate Professor, Prosjekt leder

Prosjektgruppe: Hans Kjetil Lysgård og Hanne Haaland og DTU: Laura Tolnov Clausen og David Rudolph

Universitet i Agder. Inst. For global utvikling og samfunnsplanlegging, Mikaela.vasstrom@uia.no

Foto: Mikaela Vasstrøm

Sentrale bevegelser og utfordringer i vindkraftpolitikken

- 1998: Ambisiøse politiske mål om vindkraft
- 2009: Kobling til klimapolitikk
- Svak utbyggingstakt – hovedparten av prosjektene avslås eller trekkes
- Politikken tar ulike grep for å bedre:
  - Lønnsomhet og umoden teknologi
  - Ineffektive planprosesser
  - Uforutsigbarhet og investeringsvilje
  - Nasjonale og lokale konflikter

Det kongelige miljøverndepartement
Det kongelige olje- og energidepartement

Retningslinjer

Retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg

DET KONGELIGE OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Meld. St. 25
(2015–2016)
Melding til Stortinget

Kraft til endring
Energipolitikken mot 2030

DET KONGELIGE OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

St meld nr 29
(1998–99)

Om energipolitikken

Forskrift om elsertifikater

Dato	FOR-2011-12-16-1398
Departement	Olje- og energidepartementet
Publisert	I 2011 hefte 15

1700 MW Utbygd

2 092 MW Under bygging

2806 MW Gitt konsesjon ikke utbygd

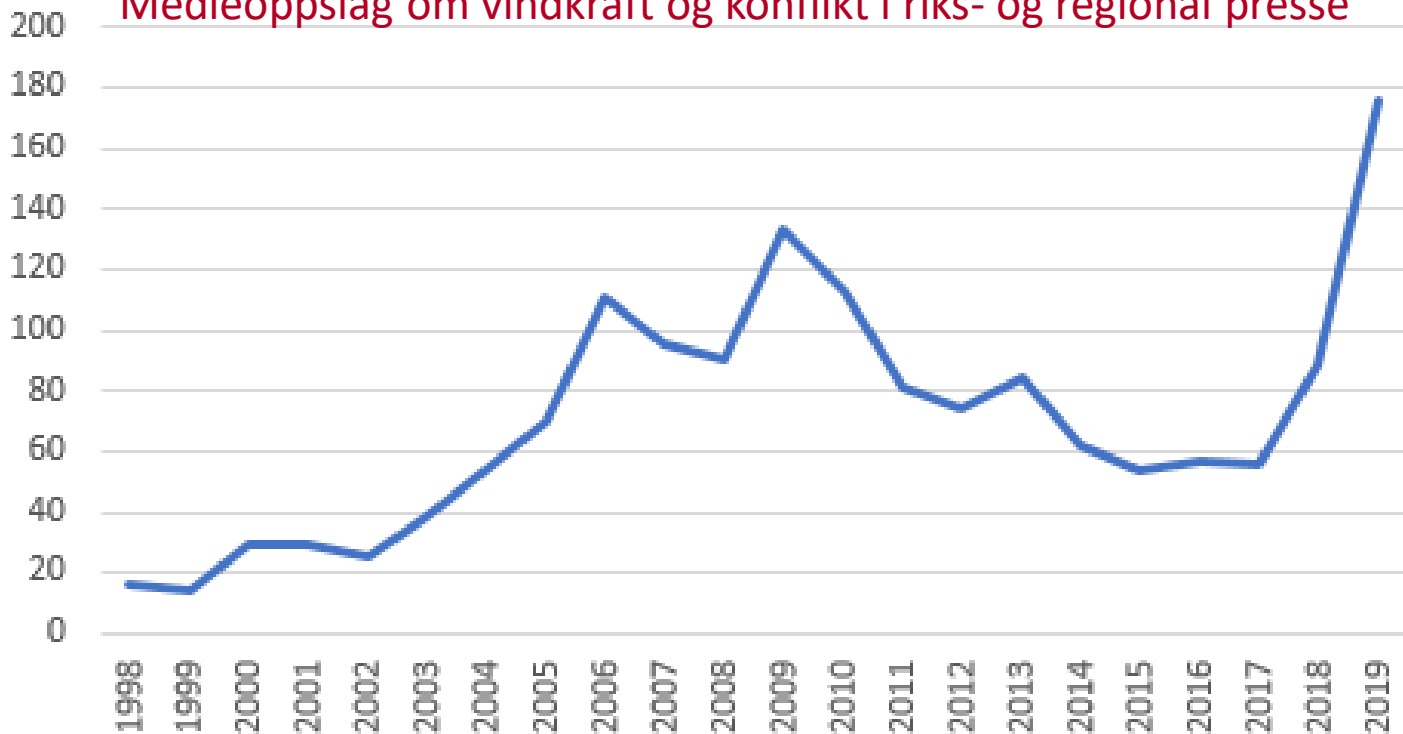
Politikken har virket?

- Politiske mål om mer fornybar energi (i hele Europa) og teknologisk innovasjon har skapt lønnsomhet og forutsigbarhet for energiutbygging
- Økt finansiell interesse for langsiktige investeringer
- Ny nasjonal ramme med kart over prioriterte områder

Konfliktnivået øker

Medieoppslag om vindkraft og konflikt i riks- og regional presse

Nye utfordringer
for politikken?

Stor
Norge
vind

Vindraft i
Norge, ifø
arealet til

Under 1 min

Den planlagte vindkraftutbyggingen i Norge vil påvirke og endre store områder med unntatt natur. Dette er fra demonstrasjon mot vindmøllepark på Frøya foran Stortinget tidligere i mai. (Foto: Per Stenmark)

JON INGEMUNDSEN

Fylkespolitikere i Rogaland sa nei til mer vindkraft, men konsesjonene ble gitt likevel

Fylkespolitikere i Rogaland satte egentlig et tak på 3 TWh vindkraft. Men til nå er det gitt

GLADE: Aksjonsgruppa «Nei til Vindkraft på Frøya» ble glade da de fikk beskjeden om at anleggsarbeidet i Nessadalen på Frøya ble stanset i dag. Siden april har det vært vindkraftmotstandere i området for å demonstrere mot utbyggingen.

FOTO: STEIN LORENTZEN / NRK

Publisert i går kl. 14:38
Oppdatert for 2 timer siden

Nye bevegelser?

- Etablering av nasjonal protestbevegelse

- Økende spenning mellom:

- Nasjonale politiske mål og virkemidler
- Lokal og nasjonal aksept av vindkraftutbygging(ens konsekvenser)

- Polarisering av debatten

- Radikalisering av lokale protester

4400 marsjerte mot vindkraftutbygging

22 stader i landet vart det søndag arrangert «Støttmarsj for naturen» og mot vindkraftutbygging i verdifull natur. – Vi treng ikkje ofra urørt natur for å elektrifisera Noreg, meiner leiaren i DNT.

Leif Rune Løland
Journalist

Kirsti Kringstad
Journalist

Publisert 12. mai kl. 14:39

TRØNDERENERGI PÅ FRØYA

**Vil starte utbygging på Frøya i dag, men vind-
motstanderne fortsetter kampen**

Trønderenergi møter nok en gang på demonstranter i utbyggingsområdet.

Hvordan kan vi forstå konfliktene?

Fra
NIBYISm
til
komplekse konflikter

Hvordan kan vi forstå konfliktene?

Materielle konflikter:

- Teknisk støy
- Visuelle konsekvenser
- Eiendomsverdi
- Natur og miljø
- Landskapsverdi
- Folkehelse

Immaterielle

- Stedsidentitet
- Følelser
- Kultur
- Landskapseskjønn

Avmakt: lov og prosess

- Liten deltakelse i planlegging
- Avmakt: Liten medbestemmelse i området
- Mistro til forskere, utviklere og myndigheter
- Sterk styring øker konfliktnivå

Rettferdighet: fordeling av goder og ulemper

- Vindkraft er en energiressurs
- Eierskap: Ulempene rammer flere enn eierne
- Mistro til rammer for ressursfordeling
- Felles goder og lokal verdiskaping

STOPP ØDELEGGELSEN
AV NATUREN VÅR!

Hva kan vi lære av internasjonal politikk utvikling?

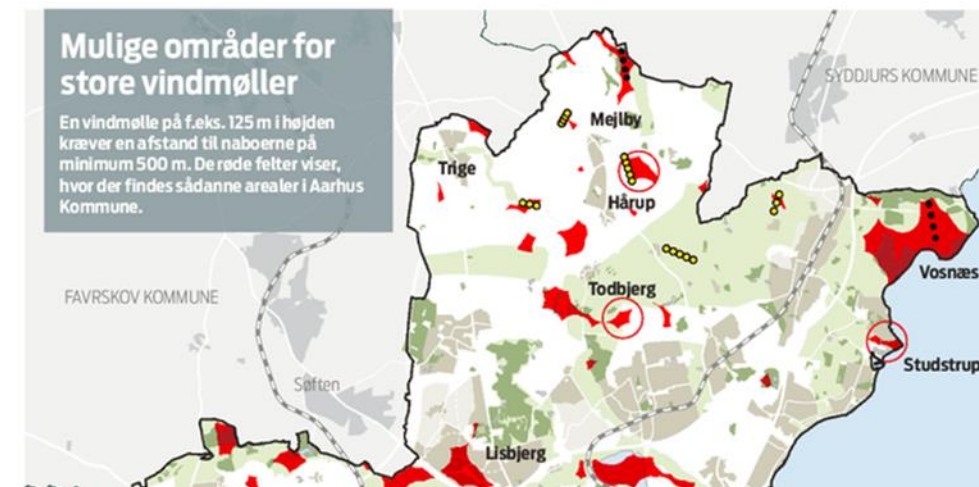
- Skottland og Danmark har hatt to årtier med sterk nasjonal politisk pådriv for vindkraftutbygging og sterke utbyggerinteresser
- Men det har skapt store lokale konflikter og protestbevegelser – og stagnasjon i utbygging
- I Skottland har det vært et «politisk skifte» med økt støtte til mindre og lokalt initierte prosjekter (Seyfang et al. 2012; Bak 2013; Clausen & Rudolph 2017)
- I Danmark er det «vindmøllestop» i mange kommuner

POLITIK 02.03.2016 KL. 21:30

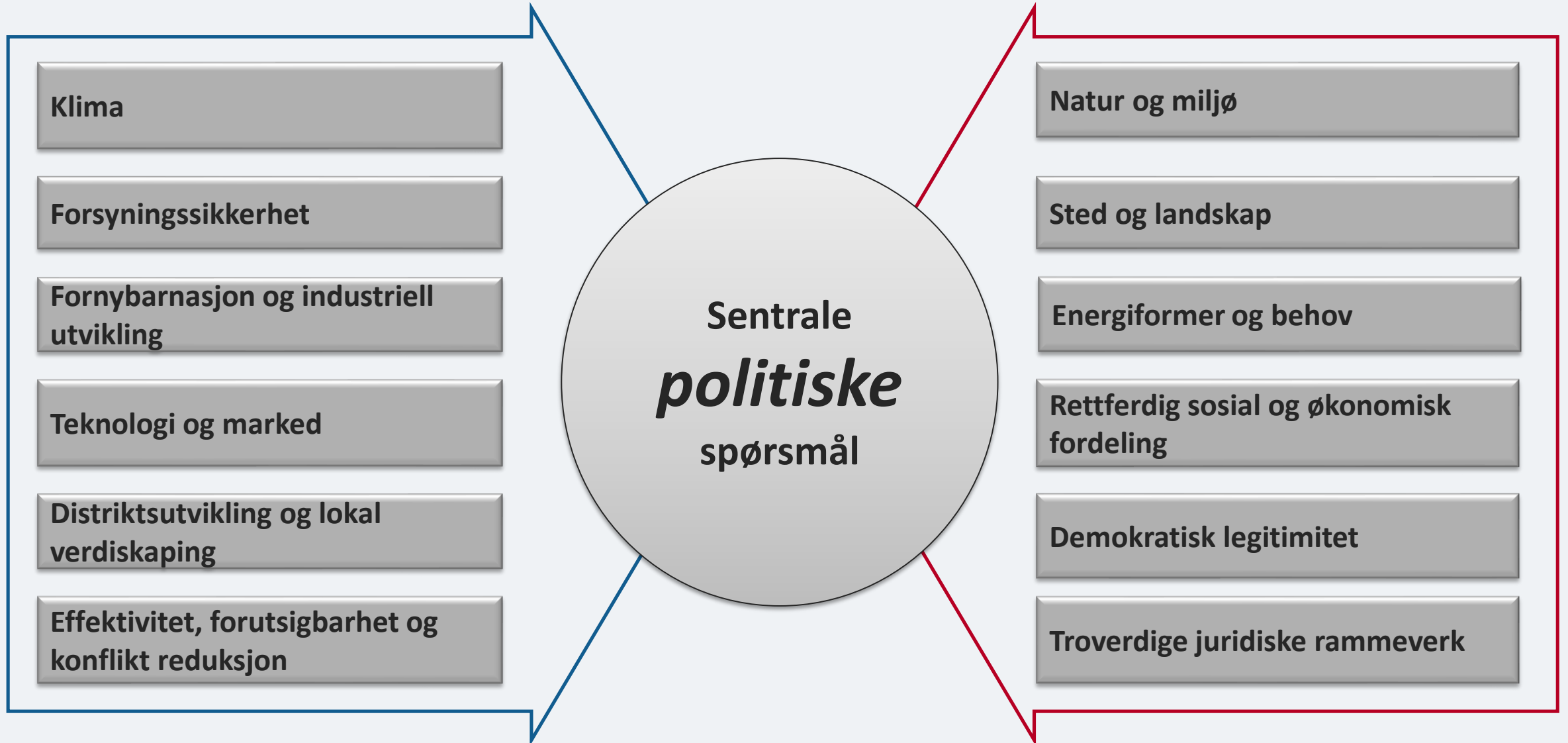
Første gang gik ikke – nu prøver man igen

Vindmøller: Politikerne har ikke opgivet at få store vindmøller til Aarhus Kommune. Denne gang forsøger man sig bare med et langt tilløb, som indebærer en tæt dialog med borgerne.

Konfliktlinjer og politikk

Behov for ny kunnskap og politikk?

- Hva er det dagens vindkraftpolitikk og planlegging ikke svarer på?
- Hva er formålet og behovet for vindkraft?
- Hvilke verdier skal balanseres og hvordan skal de rangeres?
- Hvordan sikre demokratisk forankring og medvirkning lokalt?
  - Hvem har myndighet og hvem skal delta? Hva kan og bør diskuteres?
- Er det behov for andre fordelings- og forvaltningsmodeller mellom vind energi og lokal konsekvenser og verdiskaping?
  - Hvem skal eie vinden? Hvordan kan den skattlegges?

Copyrighted Material

Energy, Climate and the Environment Series

Learning from Wind Power

Governance, Societal and Policy Perspectives on Sustainable Energy

Joseph Szarka, Richard Cowell, Geraint Ellis, Peter Strachan and Charles Warren

Copyrighted Material

Bevegelser i vindkraftpolitikken og fremtidige utfordringer

- 1998-2008: Teknologi – Regulering
- 2008-2018: Klima – Marked
- 2019: Hva vil prege politikken fremover?
  - Spørsmål om behov og verdier
  - Spørsmål om fordeling og eierskap
  - Spørsmål om makt og medvirkning
- **Hvordan vil kommuner posisjonere seg i disse diskusjoner?**

Takk for oppmerksomheten

WINDPLAN

- **Konflikter:** Forståelse av materielle, diskursive og prosessuelle konflikter relatert til vindkraftutbygging
- **Planlegging:** Utforske premisser og planlegging av vindkraftutbygging gjennom politiske rammeverk og konkrete cases i Norge
- **Sosial aksept:** Undersøke cases i Danmark og Skottland med høy grad av lokal sosial aksept og nye metoder for borger deltakelse
- **Konseptualisere:** Nye modeller for vindkraft planlegging i Norge – i samarbeid med brukergruppe og policy workshops

NFR:ENERGIX - 2018-2022

